

פרשת השבוע: וישב (תנכה)

פניסת השבת: 16:05

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

יציאת השבת: 17:15

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"הוא (=תמר) מוצאת, והיא שלחה אל חמיה" (לח', כה')

אמרו חז"ל (ברכות מג', ב'): "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין (=יבייש) פני חברו ברבים". מנלן? (=מהיכן אנו לומדים זאת?) – מתמר (שאחרי שהרתה ליהודה חמיה) נאמר (עליה): "הוא מוצאת (להישרף)". ומפרש רש"י: תמר לא רצתה להלבין את פני יהודה חמיה, ולומר לו: ממך אני מעוברת. אלא אמרה לו: "לאיש אשר אלה לו (הפתילים והחותמת), אנכי הרה". אם יודה – יודה, ואם לא – ישרפוני, ולא אלבין פניו. חז"ל דורשים מהמלה "מוצאת", כאילו כתוב "מוצת" (בלי א'), מלשון – "ויצת אש..." כלומר, כמעט והציתו אותה (=שהיתה קרובה לאש), ובכל זאת לא גלתה תמר שיהודה הוא הגורם לדבר, ורק שלחה ברמז, שלאיש אשר הפתילים והחותמת שיכים לו – ממנו היא הרה, והיתה מוכנה להישרף, ובלבד שלא לבייש אותו. מי יתן, ונלמד גם אנו ממעשה אצילי זה של תמר, לכבד כל יהודי כפי שהוא, ולא לבייש אף אדם מישראל.

"ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלתיך... ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף... ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים... ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה"

על הכתוב, "ויהי כמשלש חדשים", אומר הרה"ק בעל ה"בת ציון": כתוב בספרים הקדושים, שחג חנוכה הוא עיקר גמר החתימה של יום הדין, הוא ראש השנה. ועל-כך רמז הכתוב: "ויהי כמשלש חדשים". דהינו, לאחר שלשה חודשים מיום הדין/ראש השנה (שזהו חדש כסלו, בו חל חנוכה), מגיע המקטרג/השטן לפני כסא הכבוד, ואומר לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, "זנתה תמר פלתיך". דהינו, כנסת ישראל, הנמשלת לתמר, חטאה וקלקלה, והנה גם לאחר כל התפילות וההבטחות של ראש השנה, שוב חזרו וקלקלו בניך.

וכאשר שומע הקב"ה, הוא אומר ("ויאמר יהודה" (=הקב"ה, רמז בשם יהודה) אם כך "הוציאוה ותשרף" – שחלילה וחס צריכה כנסת ישראל להיענש בשריפה. (להזכירכם, אסון השריפה בפרמל התרחש ב-א' חנוכה, ומספר הנספים היה 44, כמספר גרות החנוכה. מקרה!))

אולם, כנסת ישראל עונה ואומרת להקב"ה: "הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה". דהינו, למרות עונותינו הרבים, הבט נא וראה, רבוננו של עולם, היש עוד אומה אחת בכל העולם שלאחר כל-כך הרבה שנים שומרת על חג החנוכה בתביבות כה גדולה? הלא בגלל גס פך השמן, שהיה חתום בחותמת כהן גדול, אנו ממשיכים להדליק מידי שנה ושנה את גרות החנוכה בהידור רב עם פתילות שמן (וזהו "הכר נא למי החתמת והפתילים"). ועל-כך אומר הקב"ה: "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני". דהינו, הקב"ה מכיר בצדקותם של בניו ובטענותיהם, ואומר: "נכון! הצדק עמכם, אני אשם בכך שאתם חוטאים, ומדוע? "כי על כן לא נתתיה לשלה" – שכן, עוד לא הבאתי להם את המשיח, שנקרא שילה, כפי שכתוב (בראשית מט, י'): "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה".

"ותתפשוהו (אשת פוטיפר) בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה"

על הכתוב, "ותתפשוהו בבגדו", שואל "כסא הרחמים": מדוע כתוב "ותתפשוהו", ולא "ותאחזוהו"? וכן, מדוע כתוב "בבגדו", ולא כתוב בלבדו או בשמלתו?

אלא, אומר "כסא הרחמים", בשעה שאמרה לו אשת פוטיפר "שכבה עמי", אמר לה יוסף: אסור לנו לבעול בת אל נכר ו-**נשגז** (ראשי תיבות של: **נדה, שפתה, גויה וזנה**). ומי שעושה כן – אין לו חלק לעולם הבא, ושוכב עם אותה אשה בקבר כפלב, וקשור עמה, ואינו זוכה להיכנס למחיצתו שבגן עדן.

והוסיף יוסף ואמר לה: ועתיד הקב"ה לתת לנו מצוה אחת ושמה **ציצית**, שהיא מעידה על האדם בקבר, אם חטא בעון זה של בת אל נכר **ונשג"ז**. אמרה לו אשת פוטיפר: מי יודיע לאלהיכם? הרי רק אני ואתה נמצאים פה, ואין שום איש עמנו בבית... אמר לה יוסף: שוטה שבועולם!!! הלא הוא משגיח בעליונים ובתחתונים, שפיתוב (ירמיה כג, כד): "אם יסתר איש במסתרים, ואני לא אראנו נאם ה'?" **והציצית** שעלי היא מעידה.

וזהו שפיתוב, "ותתפשטו בבגדו", דהינו, יוסף תפש בבגדו והראה לה את הציצית שהיתה לו. עוד אמר לה: **תף** (=480) מחנות, כמנין **לילות** (=480), שהיא אשת השטן, שולטים במי שעושה **זנות**, והוא יורד לשחת (=מדור בגיהנום, שנקרא "שחת", כמו שפיתוב (תהילים נה, כד) "אתה אלהים תורדם לבאר שחת"). וזהו שפיתוב: **"ותתפשטו"** - אותיות **תף** (=480), ונשארו אותיות **תשהו** (=גמטריה "שחת", עם האותיות).
חנוכה ופורים - תיקון של הראיה והשמיעה, כהכנה לגאולה

בסדר התחנן אנו מתפללים: "הטה אלהי אונך ושמע. פקח עיניך וראה שוממותינו" (דניאל ט, יח) - שיתוקן פגם הראיה ופגם השמיעה. וכן, בשבת קדש, שהיא מעין העולם הבא, אנו מתפללים על תיקון **הראיה** בעמידה (נוסח אשכנזים): "ועינינו תראינה מלכותך". ועל תיקון **השמיעה** אנו מתפללים בקדושת מוסף ב"פתר": "ישמיענו ברחמי לעיני כל חי לאמר. הן גאלתי אתכם אחרית כראשית".

וכדי לתקן ענין זה, של **הראיה והשמיעה**, תקנו לנו חז"ל שני מועדים: חנוכה ופורים. בחנוכה אנו אומרים בהדלקת הנרות: "הנרות הללו קדש, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד". ואמרו חז"ל (שבת כג): "הרואה נר חנוכה מברך". שכן, עיקר התיקון בחנוכה הוא על קלקול הראיה. ובפורים, כדי לתקן את פגם השמיעה תקנו לנו חז"ל: "לשמוע מקרא מגילה", שצריך להשמיע לאוזנינו את המגילה, כדי לתקן את בחינת השמיעה. וכל זה אנו עושים בחודשים שהם לפני חדש ניסן, כדי להתכונן לגאולה העתידה, שהרי אמרו חז"ל (ראש השנה יא): "בניסן נגאלו (ממצרים), ובניסן עתידים להגאל".
"כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת"

פעם, באשר נשאל הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, היכן מרומזת מצות הדלקת נר חנוכה בתורה - השיב מיד: לא רק שזה מרומז בתורה, אלא כתוב במפורש בתוך פרשת הקטורת! והמשיך ואמר הרה"ק רבי צבי הירש: ולא רק שהיא כתובה שם בהזכרה בלבד, אלא שם רמזה לנו התורה על דיני נרות חנוכה. הא כיצד?

הנה, בכתוב (במדבר ז, יד): "כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת". התיבה "כף" היא ראשי תיבות **פחות כ** (=20) - לומר לנו שמצות הדלקת הנרות הוא למטה מעשרים אמה. ואילו התיבה "**אחת**" היא ראשי תיבות **אי חי תמנה**. כלומר, שההלכה היא כבית הלל "מוסיף והולך" - שיתחיל להדליק מ-**א** עד **ח**. ו"עשרה" ראשי תיבות "**עד שתכלה רגל השוק**". "זהב" ראשי תיבות **זמנו בין השמשות**. "מלאה" ראשי תיבות **מצוה להדליק אצל הפתח**. "קטרת" ראשי תיבות **קרוב רוחב טפח תדליק**...
"ואביו שמר את הדבר"

באחת הישיבות נגש אברך אחד אל הרב, וספר לו על צרותיו הפלפליות הרבות. נכמרו רחמי הרב על אותו אברך, והוא לקח הלואה גדולה מהישיבה, ונתן לאותו אברך. אולם, סכמו הם, שהאברך יחזיר מידי חדש סכום מסוים לכיסוי החוב. והנה, היצר הרע נכנס באותו אברך, ולאחר זמן לא רב הוא נעלם, והותיר את חובו לרב. עם היוודע הדבר, מהר הרב לספר לאשתו הרבנית על אותה צרה שבאה עליהם. נזדעזעה הרבנית ובקשה לדעת מיהו אותו אברך שברח מבלי לשלם את חובו, הזדעזע הרב וענה לה: "למה את צריכה לדעת? הרי זה לשון הרע! לא אספר לך מיהו אותו אברך..."

והנה, לאחר זמן מה הוזמנה הרבנית, אשת הרב, לחתונה בעיר אחרת, ופגשה שם את האברך שברח ואת אשתו. ומאחר ולא ידעה שהם אלו שגרמו לעל החובות על בעלה, החלה כהרגלה מחפיקת ומרעיפה מלים טובות בשמחה רבה על אותה אשת אברך. אותו אברך ורעייתו לא האמינו למראה עיניהם. שכן, לא רק שהרבנית לא נוטרת להם טינה, אלא היא עוד מרעיפה עליהם שמחה ואהבה. יומים לאחר אותה חתונה הגיע אותו אברך אל בית הרב, ומסר לו מעטפה, שבה היה כל סכום ההלואה שהוא חייב לו. שאל אותו הרב: "מדוע פתאום החלטת להחזיר את הכסף ביושר?" ענה לו אותו אברך: "באשר ראינו, אני ורעייתי, בחתונה את הרבנית, חשבנו שהיא עומדת לבגוש אותנו על אותו מעשה מכווער שעשינו. אבל ליחס כזה נפלא שנתנה לנו הרבנית לא ציפינו, ולכן החלטנו להחזיר את הכסף".
"אולם" - הוסיף אותו אברך - "יאמר לי הרב, איך יכולה היתה הרבנית באותה חתונה, להתאפק ולא לומר מלה או לכעוס, על שברחתי בלי לשלם את הכסף לרב..." **שבת שלום לכל בית ישראל!**

פניסת השבת: 16:05

פרשת השבוע: וישב (חנכה)

יציאת השבת: 17:15

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו (=שם ויפת) בחוץ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

בספר "שם משמואל" מובא רעיון נפלא בשם אביו, בעל "אבני נזר", על מצות חג החנוכה, וזהו תוכן דברי הקדושים: בחנכה יש שתי מצות – א) נרות. ב) הלל והודאה. והנה ידוע שהדלקת אור הנר בחנכה היא מצוה שרואים בעין, והלל והודאה שאנו אומרים הן מצות שמקיימים בפה.

וממשיך ואומר ה"שם משמואל" ששתי מצות (נרות הלל והודאה) הם כנגד פגם העינים ופגם הפה של חם, בנו של נח, כאשר נח אביו שתה יין ונרדם.

וכמו שכתוב בתורה על פגם העינים של חם: "וירא חם אבי כנען את ערות אביו", ועל הפגם בקדושת הדיבור שלו: "ויגד לשני אחיו (=שם ויפת) בחוץ". ואם כך, נמצא אפוא, שיפת (אחיו של חם) לא השתתף כלל במעשיו של חם, אלא להיפך – הוא השתתף עם אחיו שם, כדי לכסות את ערות אביו, כמו שכתוב: "ויקח שם ויפת את השמלה...ויכסו את ערות אביהם". כיון שכה, ויפת לא פגם בראיה ובדיבור כמו שפגם חם, יש לו את הזכות של העינים והפה.

והנה, היונים הם מבני יפת, כמו שכתוב: "בני יפת גמר ומגוג ומדי וינון...", וכיון שהיתה בידם זכותו של יפת אביהם, שלא פגם בעינים ובפה, לכן זכו למלוך ולשלוט בעולם.

אולם, כאשר גברו עליהם החשמונאים, לקחו החשמונאים זכות זאת של היונים בני יפת, כדי לעבוד את ה' בקדושת העינים ובקדושת הפה ביתר שאת וביתר עז.

לכן כנגד זה תקנו חז"ל בחנכה שני ענינים, כדי לקדש את העינים והפה: מצות הדלקת נרות חנכה לקדש את העינים – הנרות הללו קדש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד" (מתוך ברכת הדלקת נר חנוכה). ומצות הלל והודאה – כדי לקדש את הפה בהלל ובהודאה לה'.

ולכן, כיון ששתי פעולות אלו הן שרש לכל התורה כלה חייב כל אדם מישראל בשמירת קדושת העינים והפה. ודוקא על-ידי קדושת העינים והפה זוכה האדם להשגות ולסודות התורה. (וראו להביא כאן את דברי האר"ל (ע"ח שער ט' פא'), כי "עין" בגימטריה 130, ולכן פעמים "עין" הם 260, בדיוק עשר פעמים שם "הויה" (26). אם כך, נמצא כי המקדש את שתי עיניו, ולא מסתכל על נשים, זוכה שמאירים בו י' (עשר) פעמים שם "הויה". ואילו הפוגם חלילה בקדושת העינים הרי הוא פוגם ב-י' (עשר) פעמים שם "הויה".)

ויש לומר, שמתעם זה זכה משה רבנו, עליו השלום, למסור את התורה לישראל. וזאת, בגלל שהתקדש בעינים ובפה: בעינים כתוב (שמות ג', ו'): "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים". ואמרו חז"ל (ברכות ז') כי בשכר "כי ירא מהביט אל האלהים", זכה משה ל'תמונת ה' יביט". ובדיבור כתוב (שמות ד', י'): "וילאמר משה אל ה': בי אדני, לא איש דברים אנכי...", ובזכות זה זכה להיות איש דברים ולמסור את התורה בדיבור לכל ישראל, כמו שכתוב: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל...". (ויש להוסיף פרפרת, ש-ב' פעמים "עין" (=260) עם פה" (85) הוא גימטריה "משה" (=345) – לרמוז לכל, שבשני איברים אלו התקדש משה במאד מאד).

גדולה צדקה, (כיון) שמקרבת את הגאולה" (לחנכה) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

פתב ה"מגן אברהם" (או"ח סימן תרע'): "נוהגין הנערים העניים לסובב בחנוכה על הפתחים". וכבר הרבו המפרשים לתת טעם לשבח לצדקה זו, שנותנים בחג החנוכה, כל אחד ואחד לפי דרכו בקדש.

הגאון הגדול בעל "פרי מגדים", נותן טעם לשבח על המנהג להרבות בצדקה בחנוכה, על-פי הכתוב במשנה (אבות א', מב'): "על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה (=עבודת הקרבנות) ועל גמילות חסדים". והנה, ידוע שהיונים בקשו לבטל את עסק התורה מישראל, כפי שאנו אומרים בנוסח התפילה "על הנסים":

”כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך”.

וכן בקשו היונים לבטל את עמוד העבודה(=עבודת הקרבנות), כפי שכתב הב"ח (או"ח סימן תרע'): "...בחנוכה עיקר הגזירה היתה על שהתירשלו (ישראל) בעבודה, ועל-כן היתה הגזירה לבטל מהם את העבודה(=הקרבנות), כדתנאי בבביתא(=כפי שלמדנו במשנה), שגזר עליהם אותו רשע לבטל (את קרבן) התמיד...ולפיכך לא קבעו(=את ימי החנוכה), אלא להלל ולהודות (=בתפילה), שהיא העבודה שבבלב”.

אומר ה”פרי מגדים”, שמטעם זה, מצוה להרבות בחנוכה בלימוד התורה, וזאת כנגד עמוד התורה שבקשו היונים לבטל. וכן מצוה להרבות בהלל ובהודאה, כנגד עמוד העבודה(=הקרבנות) שבקשו היונים לבטל. ומנהג ישראל להרבות בצדקה, כדי להשלים גם את העמוד השלישי – גמילות חסדים.

ובכך נשלמו כל שלשת העמודים שעליהם עומד העולם, כפי שכתוב במשנה (אבות א, מב'): ”על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים”. שכן, אומר החכם מכל אדם (קהלת ד, יב), ש”החוט המשלש לא במהרה ינתק”.

רמז נפלא בענין מצות הצדקה בחג החנוכה מביא השל”ה הקדוש (רבי ישעיה הלוי הורוביץ, מחבר ”שני לוחות הברית” (פרשת וישב יב)), ואלו תוכן דבריו הקדושים: הנה, בעת המאבק הקשה שהיה בין יעקב לשרו של עשו, כתוב: ”וירא (המלאך) כי לא יכל לו(=ליעקב), ויגע בכף ירכו, ויתקע כף ירך יעקב”. ואמרו חז”ל (מדרש רבה עו ד), שה”נגיעה” של המלאך ”בכף ירכו” של יעקב פגמה ”בכף יוצאי ירכו” – דהינו בדורות העתידים לצאת מירך יעקב.

ומוסיף ואומר השל”ה הקדוש, שהכונה היא על אותם הדורות שחיו בתקופת החשמונאים, ופגמו בבחינת ”כף ירך יעקב”, עד שבאו החשמונאים, ותקנו פגם זה, על-ידי כך שהפכו את ה”כף” ל”כף” (של שמן טהור). וצריכים אנו להבין, מהי כונת השל”ה הקדוש, באמרו שהחשמונאים הפכו ”כף” ל”כף”?

ביאור הענין הוא: אם נסתכל בתיבות ”כף”-”כף”, נראה שיש בהן אותיות כפופות – כ’ ו-פ’ – ואותיות פתוחות – פ’ ו-ך’ – כאשר האות כ’ רומזת לכף היד, ואילו האות פ’ רומזת לפה האדם.

והנה, הדורות שחיו בתקופת החשמונאים, פגמו בהיותם בבחינת ”כף”, דהינו כ’ כפופה, הבאה לרמז שכף-ידם היתה כפופה וסגורה שלא לתת צדקה. ואילו פ’ הפתוחה באה לרמז שהפה שלהם היה פתוח לדבר **לשון הרע** ודברים בטלים.

עד שבאו החשמונאים ובגדל קדושתם הפכו את ה-”כף” ל”כף”. דהינו, את ה-כ’ של ”כף”, שהיא כפופה וסגורה, ורומזת שכף-ידם היתה כפופה וסגורה שלא לתת צדקה, הם הפכו אותה ל-ך’ פתוחה, כדי לרמז בכך שכף-ידם שוב היתה פתוחה לתת צדקה לעניים.

ואילו את ה-פ’ הפתוחה של ”כף”, הרומזת לכך שהפה שלהם היה פתוח לדבר **לשון הרע** ודברים בטלים, הפכו ל-פ’ סגורה – לרמז על ששמרו על פה סגור מלדבר לשון הרע – דהינו, ששמרו על קדושת הדיבור. וכך על-ידי שמירת הפה ומצות הצדקה הפכו את ה-”כף” ל-”כף” – וזכו לנס פך השמן של חנוכה. **”וישב יעקב” (לז, א’)**

פעם נודמן אחד מראשי הרפורמים למסיבה של מצוה, בה שהה גם רב העיר רבי מאיר ליבוש, הלא הוא המלבי”ם. מיד התקרב האיש אל הרב, שישב בראש הקרואים, ואמר בנימה לעגנית: על דברי הפתיחה בפרשת **”וישב”** אומרים חז”ל (בראשית רבה): **”וישב יעקב”** – ראה פת של כלבים באים עליו. משמע מכאן, שכאשר רואים פת של כלבים ההולכת וקרבה, צריכים למהר ולשבת. מצד שני הורונו חז”ל, שכאשר עובר במקום תלמיד חכם, צריכים לקום מפניו. ילמדנו אפוא רבנו – הוסיף הרפורמי – כיצד ינהג אדם הרואה בעת ובעונה אחת תלמיד חכם העובר ופת כלבים הקרבה ובאה, האם עליו לשבת או לקום?

המלבי”ם חש שאט נפש נוכח חוצפתו היתה של אותו רשע, והשיב לו בחריפות מיניה וביה: חכמינו זצ”ל הורו לנו, שכאשר אין יודעים כיצד לנהוג לפי ההלכה, צריכים להתבונן איך נוהגים הבריות. ואף בשאלה שהעלית זה עתה לפנינו, זו העצה היעוצה לך: נצא נא שנינו אל הרחוב ונראה איך ינהגו הבריות כשיראו אותנו זה ליד זה – האם ישבו או יקומו.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פניסת השבת: 16:05

פרשת השבוע: וישב (חנכה)

יציאת השבת: 17:15

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"בכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות, מתגלה אור הגנוז, והוא אור המשיח" (הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א)

ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, בשם האריו"ל ("פרי עץ החיים", שער חנכה), שבשמונת ימי החנוכה מאירים יג' מידות הרחמים. ועל-כן תקנו לנו חז"ל כנגד זה יג' תיבות בברכה על הנרות: "ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנכה".

בספר הקדוש "בני יששכר" מוכיח הגה"ק רבי צבי אלימלך שפירא בראיות ברורות, ששרש נס החנכה הוא מהאור הגדול שנברא ביום הראשון לבריאת העולם, ואחר-כך נגנו לצדיקים לעתיד לבוא, כמבואר בגמרא (חגיגה יב'): "אור שברא הקב"ה ביום הראשון – אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנוז מהם, שנאמר (איוב לח, טו): "וימנע מרשעים אורם". ולמי גנוז? לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר: "וירא אלהים את האור כי טוב".

עוד מובאים בספר "בני יששכר" דברי בעל ה"רוקח" (שהיה אחד מבעלי התוספות), האומר, כי חז"ל תקנו להדליק ל"ו (=36) נרות חנכה (36 נרות בכל החג, ללא השמש), כנגד אותו אור ראשון ששמש את האדם הראשון ל"ו (=36) שעות בלבד, כמבואר בירושלמי (ברכות פח): "שלושים ושש שעות שמשו אותה האורה שנבראה ביום הראשון: שתיים-עשרה שעות בערב שבת, שתיים-עשרה שעות בליל שבת ושתיים-עשרה שעות בשבת. והיה האדם הראשון מביט בו (=באור זה) מסוף העולם ועד סופו".

ומסיף ואומר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, כי ל"ו (=36) נרות חנכה הם גילוי האור הגנוז שהאיר לאדם הראשון ל"ו (=36) שעות, והוא האור שנגנו בתורה שבעל-פה, שיש בה ל"ו (=36) מסכתות, ובכל חנכה בשעת הדלקת הנרות מתגלה אותו האור הגנוז.

וכפי דבריו הקדושים של הרה"ק מקאריץ זיע"א (בספר "מדרש פינחס", כפי שהביא תלמידו): "איתא (=מובא) במנהגים, שיש להדליק בשבת קדש ל"ו (=36) נרות, כנגד ל"ו (=36) שעות ששמש אור הראשון (=האור הגנוז)... (ו)אמר מורי (הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א), שהוא האור של ל"ו מסכתות שבש"ס, והוא ל"ו (=36) נרות דחנוכה. ופעם אחד אמר, שהאור נגנו ב-ל"ו (=36) מסכתות, ועל-ידי כך נעשה נס חנוכה, כי אז נתגלה האור הגנוז. ופעם אחת שמעתי ממנו שבכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות, נתגלה אור הגנוז, והוא אור המשיח".

על-פי האמור מפרש ה"בני יששכר" (שם, סימן ח'): "על-כן קראו לימים האלו חנוכה, שהוא (לשון) חינוך והרגל, על העתיד (ב)גאולה עתידה, שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות, כמו שאמרו רז"ל: 'וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא'... על-כן נקרא נר חנוכה, נר חינוך לאור העולם, בגאולה העתידה ש(אז) יתגלה אור הגנוז". במהרה בימינו, אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וגם נצח ישראל לא ישקר"

ידוע ומפורסם מה שהאריכו בספרי חסידות, בשם האריו"ל ("פרי עץ החיים", שער חנוכה), שהטעם לכך שתקנו לנו חז"ל את ימי החנוכה בהלל ובהודאה, קשור למאבק של ה"ס"מ (=שרו של עשו) עם יעקב אבינו. וכפי שמביא גם הזוהר הקדוש (זוהר בראשית כו), על הכתוב בפרשת "וישלח": "וירא (שרו של עשו) כי לא יכל לו ויצע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו". כאשר ראה ה"ס"מ, שרו של עשו, שאינו יכול לגבור על יעקב, "ויצע בכף ירכו", וגרם בכך לפגם ברגלי יעקב.

ומבאר הזוהר הקדוש ואומר, שעל-ידי שנגע שרו של עשו "בכף ירכו" של יעקב נפגמו שתי הרגלים, שהם בבחינת נצח והוד (כידוע, שתי הרגלים הן כנגד המידות נצח והוד. רגל ימין היא כנגד מידת הנצח, ורגל שמאל היא כנגד מידת ההוד, כמו שכתוב ב"פתיחת אליהו" (הקדמה יז): "נצח והוד תרין שוקין" (=נצח והוד הם שתי

רגלים)). אלא, שמידת הנצח, "רגל ימין", נתקנה(=תוקנה) על-ידי שמואל הנביא, כמו שכתוב (שמואל א' טו, כט): "וגם נצח ישראל לא ישקר".

אולם, רגל שמואל, שהיא מידת ההוד, לא נתקנה, כמו שכתוב (דניאל י, ח): "והודי נהפך עלי למשחית" – שמידת ה"הוד" נהפכה ל"משחית", לאבל. וכפי שמקונן הנביא ירמיה על שריפת בית המקדש (איכה): "ממרום שלח אש...נתנני שיממה כל היום דוה(=אבלה)" – שה"הוד" נהפך ל"דוה(=אותן אותיות) בחרבן הבית. והנה, כתוב ב"תיקוני זוהר" (כח, כט): "הוד תמניא יומי דחנופה" (=הוד הוא שמונת ימי חנופה). והכונה היא, ששמונת ימי החנופה הם כנגד מידת ההוד, שהיא המידה השמינית בסדר המידות (כתר 1 חכמה 2 בינה 3 חסד 4 גבורה 5 תפארת 6 נצח, הוד 8 יסוד 9 מלכות 10).

ומסיפים חז"ל ואומרים, שמה שפגם הס"מ ברגל שמואל(=מידת ההוד) לא יתקן בשלימות, אלא רק בגאולה העתידה. אולם, מתתיהו בן יוחנן כהן גדול והחשמונאים, על-ידי מסירות נפשם, הצליחו לתקן את מידת ההוד בשלימות לשמונת ימי החנופה בלבד.

על-כן קבעו חז"ל הקדושים את שמונת ימי החנופה לדורות עולם בהלל ובהודאה, כמו שכתוב (שבת כא): "קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה". דוקא "בהלל והודאה" – שכן, מידת ההוד היא מלשון הודאה. (וזאת גם הסיבה לכך שתקנו לנו חז"ל את ברכת "על הנסים" בברכת "מודים", שהיא ברכת ההודאה).

"אור לגויים"

הרה"ק שלמה לורנץ מספר בספרו "מילואי שלמה" סיפור נפלא, שיש בו כדי להראות לכל את תפקידנו - להיות "אור לגויים". וכך הוא כותב: בשנת תש"ח, ב-כט בנובמבר ליתר דיוק התקיימה פידוע ההצבעה באו"ם על הקמת מדינת ישראל. הגוש הערבי התנגד בחריפות להקמת המדינה היהודית, ואף אים כי לא יספק נפט לארצות המערב. הצבעתה של ארה"ב היתה חשובה עד מאד ומכרעת לגבי הקמת המדינה.

גם משרד החוץ האמריקאי, החשוף לאיומים מצד ארצות ערב, בחן את הדברים, ואף הוא התנגד להקמת המדינה. והנה, להפתעת הכל הורה נשיא ארה"ב, הארי טרומן, לשגרירו באו"ם להצביע על הקמת המדינה ליהודים. היה זה קול חשוב מאד שהכריע בהצבעה על הקמת המדינה. וממשיך לספר הרה"ג שלמה לורנץ: "והנה, בביקורי באמריקה, לאחר הקמת המדינה, נפגשתי עם נשיא ארה"ב, הארי טרומן בעיר מגוריו, קנזס סיטי, יחד עם הרב סלומון, מרפני אותה העיר. במהלך השיחה אמר לי הנשיא טרומן: "אני שמח על ההזדמנות להסביר מדוע הפרתי במדינת ישראל, דבר שהיה בניגוד גמור לאינטרס של ארה"ב. שכן, ידעתי שאני מכריע לטובת שש מאות אלף יהודים, הרוצים מדינה משלהם, כאשר מסביבם עשרות מיליונים של ערבים מתנגדים (וצמאי דם)". והוא הוסיף: "הדבר היה כל-כך מנוגד לאינטרס שלנו, עד שבעיר מגורי יצא אחד העיתונים בפותרת "טרומן בוגד". ממשיך הרה"ג שלמה ואומר: "הבטתי בנשיא בסקרנות, והלה המשיך לספר: "בילדותי גדלתי בשכונתם של משפחות יהודיות שמאד הערכתני. בשבתות הדלקתי וכביתי את האור אצל משפחה יהודית. כשכר על-כך קבלתי פרוסת חלה.

והנה, מנהגו של אבי היה לקרוא איתי כל יום ראשון בתנ"ך. ופאשר קראנו על פורש, מלך פרס, שנתן ליהודים רשות לחזור לארץ, ולבנות את בית המקדש בירושלים, חשבתי לעצמי: 'יום יבוא, ואהיה נשיא ארה"ב של אמריקה, ואעשה גם אני כמו המלך פורש...'

החלום התגשם. ופאשר הנשיא שלכם, ויצמן, בא אלי ובידו מתנה ספר תורה, ובקש ממני שאתן הוראה לשגריר שלי באו"ם, לתמוך במדינתכם, נזפרתי בכל מה שהיה בלבי בילדותי, והכרעתי למענכם, למרות שהיה זה בניגוד גמור לאינטרסים של ארה"ב. וכל זאת עשיתי כיון שרק אני ויסטאליו, מנהיג ברה"מ, יודעים את הסכנות האמתניות המרחפות על העולם. שהרי, איום של מלחמה אטומית מרחף על העולם (היה זה לאחר הטלת פצצות האטום על ערי יפן).

אולם, אני מאמין, כשם שבעבר לפני כשלושת אלפים שנה, אתם היהודים הצלתם את האנושות על-ידי התורה שלכם, כך אני מאמין ומצפה שגם בזמן הזה אתם, העם היהודי, תצליחו שוב להאיר ולרפא את הלבבות האכזריים שבתקופתנו, ותצילו בתורתכם את העולם מחורבן מוחלט! ולכן הוריתי לתת לכם מדינה כיון שזה אינטרס של אמריקה... (לא יאומן!!! נשיא ארצות הברית מכריז, קבל עם ועדה, שרק היהודים בתורתם יכולים להציל את העולם).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פניסת השבת: 16:05

פרשת השבוע: וישב (הנכה)

יציאת השבת: 17:15

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"להדליק נר הנכה" – ראשי תיבות "נחל"

האר"י ז"ל אומר, שבעת הדלקת נרות הנכה, צריך האדם לכוון את השם "נחל", שהוא ראשי התיבות של "להדליק נר הנכה". וצריכים אנו להבין, לאיזה "נחל" התכוון רבנו האר"י הקדוש?

נקדים לבאר מה שאמרו חז"ל בספרים הקדושים, שהקב"ה ברא את העולם ב-כב' אותיות התורה, בצורה כזאת שכל הבריאה מורכבת מצירופי האותיות, של עשרת המאמרות שבהם נברא העולם. ועוד אמרים חז"ל, שהאות א', שהיא האות הראשונה של אותיות ה-אב', מרמזת על הגילוי הגדול ביותר שיש לבריאה. שכן, האות א' מרמזת על אלופו של עולם – הקב"ה – שמתגלה בגילוי רב, ללא כיסוי.

לעומת זאת, האות ב' באה לרמוז לנו שהקב"ה, אלופו של עולם, מסתתר בשני לבושים/כיסויים, ושם כבר יש הסתר פנים של הקב"ה, וכך גם לגבי האות ג', שמרמזת על שלשה כיסויים, ושם הסתר הפנים של הקב"ה גדול יותר, וכן הלאה, כאשר לאות ת'(=400) יש ארבע מאות כיסויים, והיא מרמזת על ההסתר הגדול ביותר, של אלופו של עולם – הקב"ה.

על-כן, תכלית הבריאה, אומר הבעש"ט, היא שהאדם יאמין שאפילו בהסתר הכי גדול (שעליו מרמזת האות ת'), בצרה הכי גדולה שיש לו – גם שם נמצא אלופו של עולם – ה' יתברך, ועל-ידי כך (=אותה האמונה של האדם) יזכה האדם להמתיק את הדין מעליו, ולהפוך אותו לחסד (=יהפוך את הגזירה הרעה לגזירה טובה).

ענין זה יאיר את עינינו להבין את הפתוב על עשו, ההולך לקראת יעקב אבינו, "וארבע מאות איש עמו". ומדוע דוק ארבע מאות איש? – אלא שעיקר כוחו של עשו/היצר הרע הוא, שהוא הולך לקראת האדם "וארבע מאות איש עמו" – דהינו, כל רצונו של היצר הוא להשקיע את האדם בהסתר הכי גדול, של האות ת'(=400) – וזאת, כדי שהאדם יפול ברוחו, ואז יוכל היצר להכניעו חלילה.

לכן פתוב ב"לקט אמרי פנינים" שהביא בשם הבעש"ט, שאם האדם מאמין באמונה שלימה, שהקב"ה – אלופו של עולם – נמצא בתוך הצרה/ההסתר הכי גדולה (בבחינת האות ת'), אזי בשום פנים ואופן לא יקרה לו כל דבר רע, וכפי לשונו שם: "אם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות... הקב"ה מסתתר שם, ואין זו הסתרה כלל... (ויהיה האדם) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) אהבה וחיבה".

על-כן אמרו בגמרא (ברכות ס'): "לעולם (=תמיד) יהא אדם רגיל לומר: "כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). וכן מציינו בגמרא (תענית כא), ש"נחום איש גש-זו", היה רגיל לומר על כל צרה: "גם זו (=אותה הצרה) לטובה", ועל-ידי כך נהפכו לו כל הצרות לטובות, כפי שמסופר שם בגמרא.

והנה, מבואר בספרים הקדושים, כי השם "נחל" הוא ראשי התיבות של "נצר חסד לאלפים", והכונה היא, שכל מי שהגיע למדרגה גדולה של אמונה בה' יתברך, שאפילו בהסתר הכי גדול, בבחינת האות ת', הוא רואה את אלופו של עולם, הוא זוכה לבטל מעליו את כל ההסתרות, ולגלות את החסד הטמון בתוך אותו ההסתר/הדין. וזהו "נצר חסד לאלפים": הקב"ה נוצר/שומר חסד "לאלפים" – לאותם אלה שזוכרים תמיד את אלופו של עולם, אפילו בזמן שהוא מסתתר בתוך הסתר הפנים הגדול ביותר.

ועתה יתבארו לנו דברי האר"י הקדוש, למה בשעת ברפת "להדליק נר הנכה" יש לכוון בשם "נחל" – ראשי התיבות של "נצר חסד לאלפים". שכן, כידוע, החשמונאים שנלחמו נגד היוונים היו מעטים מול רבים, חלשים מול גיבורים, אבל הסיבה לכך שהם זכו לנס הגדול של ניצחון במלחמתם היוונים היא מחמת גדל אמונתם בה' יתברך – אלופו של עולם – הנמצא תמיד עמם, אפילו בתוך הצרה הגדולה.

ולכן נקרא ראש החשמונאים בשם "יהודה המכבי", שכן מכבי הוא ראשי התיבות של: "מי כמוך באלים יי", וכן מכבי הוא גם ראשי התיבות "ברוך כבוד יי ממקומו" – לומר לנו, שאפילו בעת המלחמה והסתר הפנים הגדול שהיה להם, זכרו החשמונאים תמיד שאלופו של עולם – ה' יתברך – הולך עמם, ועל-ידי זה זכו לנס הגדול ולניצחון במלחמתם ביונים.

ולכן נעשה להם הנס בהדלקת המנורה, פי ענין הדלקת המנורה הוא בלילה, כדי לרמוז לנו שאפילו בחשכות הלילה, כשהסתר הפנים הוא גדול מאד, עד פי נדמה שאין שום אור – למרות זאת: "ה' אור לי" – הקב"ה, אלופו של עולם, נמצא שם והוא מאיר לנו את אפילת הלילה. לכן תקנו חז"ל להדליק את המנורה בפתח הבית – כדי להאיר את חשכות הלילה, ולהחדיר את האמונה שאורו הגדול של אלופו של עולם נמצא, אפילו בתוך החשך הגדול ביותר.

לכן צריך לכוון בשעת הדלקת הנרות "להדליק נר הנפה" – ראשי תיבות "נחל" – כדי שנוזה ללכת גם אנו בדרך החשמונאים, שזכו לנס הגדול של הנפה בזכות השם "נחל" – ראשי התיבות של "נצר חסד לאלפים" – כיון שידעו הם שאלופו של עולם – הקב"ה – נמצא עמם, אפילו בהסתר הגדול ביותר שהיה להם במלחמתם ביונים.

וגם אנו צריכים לדעת, שגם אם מתרגשות ובאות עלינו צרות גדולות, חס וחלילה, וההסתר גדול מאד, נדע שזהו רק נסיונו של היצר להפיל אותנו ברשתו. והדרך להינצל מאותן הצרות היא להאמין שהכל מאיתו יתברך, והקב"ה, אלופו של עולם, מסתתר בתוך ההסתר והצרה הזאת, והוא יתברך "נצר חסד לאלפים", דהינו, משפיע חסד ורחמים, ומושיע את אותם הדבקים והמאמינים באלופו של עולם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן) "ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו" (לט', יד)

התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל אומר על פסוק זה, שאשת פוטיפר המרשעת, הניחה חלבון של ביצה (שדומה לזרע אדם) על מיטתה! כדי לחזק את דבריה שיוסף כביכול ניסה לשכב עמה בכח. וזהו שאמרה "ראוי", שהראתה לבני ביתה את "זרעו" (=חלבון הביצה) כביכול של יוסף על המיטה. וכשראו כך קרוביה, רצו להרוג את יוסף, אך נעשה לו נס, ולבסוף בדקו את ה"זרע" על-ידי אש, ונתקשה החלבון, וכך נתגלתה תרמיתה של מרשעת זו. וזהו שנאמר בתהילים (צו', יא): "אור זרע לצדיק". "אור" בניקוד שונה הוא אור (=אש) – שעל-ידי האש הפריכו את טענותיה הכוזבות. ("אור" הוא גם אותיות "ראוי"). "זרע" אותיות "זרע", וכן אותיות "עזר". והפונה היא שהאור – האש עזר ל"צדיק", הוא יוסף, שנקרא "יוסף הצדיק", להינצל ממיתה. "ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו"

רעיתו של הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל הבחינה באחד הלילות, שבעלה קם משנתו, ולאחר שנטל ידיו כדיון, החל מרקד ומפזז בשמחה רבה. כשהרגיש רבי יעקב אורנשטיין באשתו, התמהה על ריקודו באמצע הלילה, אמר לה: "זמן רב אני מתלבט קשות בהבנת ענין מסוים בהלכה, ואינני מוצא לקושיה זו הסבר היכול להניח את הדעת. והנה, הלילה הזה הופיע בחלומי הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, והציע לי רעיון נפלא להבנת הקושיה הזאת. והנה, משהתבהרה לפני הקושיה, מגדל השמחה לא יכולתי לכלוא את רגשותי, והתחלתי לרקוד ולפזז". רבי יעקב אורנשטיין לא הסתפק בכך, והיות ואשתו הצדקנית היתה מעוברת, החליט לקרוא לבן שיוולד "עקיבא" – על שמו של רבי עקיבא איגר זצ"ל, שהופיע בחלומו, ובאר לו את קושיתו... "מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו" (לו', כו')

הצדיק רבי יחיאל מאיר הוכיח פעם סוחר אחד במלים קשות, על שהיה מוצץ את דמם של העניים בהלואות בריבית קצוצה, ועם זאת היה מדקדק להתפלל בצייבור שלש פעמים ביום. וכך אמר לו הצדיק: "מה בצע" (ראשי תיבות: בקר, צהריים, ערב) – איזו תועלת יש בתפילותינו – שחרית (בקר), מנחה (צהריים) וערבית (ערב) – "פי נהרג את אחינו" – אם בעת ובעונה אחת אנו עוסקים בהריגת אחינו בני ישראל, על-ידי עשק ולחץ ללא רחמים בריבית קצוצה.

שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 16:05

פרשת השבוע: וישב (תנכה)

יציאת השבת: 17:15

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"גם עתה (בחנוכה) היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת". (ה"שפת אמת")

ה"שפת אמת" מחדש לנו חידוש נפלא, ואומר, שכאשר אנו מקימים מצות הדלקת נרות חנוכה, אנו מדליקים בפועל ממש את המנוחה של בית המקדש, שנגנזה לאחר החרבן.

וכפי דבריו הקדושים (חנוכה תרל"א ליל א'): "ובאמת, הלא המשפן נגנז, וכן המנוחה. אם כן, בימים האלה (של חנוכה) שהיתה ההדלקה (בבית המקדש) אז על-פי הנס, גם עתה היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת. וכעין (זה) אמרו אדוני אבי זקני מורי ורבי וצלה"ה (ה"חידושי הרי"ם") על גר מערבי: פיון שדולק **בנס**, דולק גם עתה (=בחנוכה) **בנס** במקום שנגנז כנ"ל".

הנה לנו דברים ברורים, שאמנם המנוחה של בית המקדש נגנזה, אולם, על-ידי שאנו מדליקים את נרות החנוכה, אנו מדליקים בפועל ממש גם את המנוחה, במקום שהיא גנוזה.

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, מביא ה"שפת אמת" את דברי רש"י, השואל, מדוע נסמכה פרשת המנוחה (=פרשת "בהעלתך"), לפרשת נדבות הנשיאים, שבסוף הפרשה הקודמת? ומשיב רש"י: "לפי, כשראה אהרן (את) חנופת הנשיאים (שהביאו קצרות כסף, פרים, כבשים ועוד), חלשה דעתו (=הצטער מאד) שלא היה עמהם בחנוכה (של המשפן) – לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייך (=לשון שבועה), שלך (=עבודתך) גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב (=מנקה ומתקין) את הנרות (של המנוחה)".

והנה, מקור מאמר זה של רש"י הוא מדברי חז"ל במדרש רבה (טו, ר): "...כל הנשיאים הקריבו (לחנוכת המזבח), חוץ מנשיאו של לוי. ומי היה נשיאו של לוי? זה אהרן... והיה אומר (אהרן): אוי לי! שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי. אמר לו הקב"ה למשה: לך אמר לו לאהרן: אל תתירא! לגדולה מזו אתה מתוקן. לך נאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות. הקרבנות – כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות – לעולם אל מול פני המנוחה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם".

וכבר תמה הרמב"ן על מדרש זה. שכן, כיצד אומר המדרש "הקרבנות – כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות – לעולם אל מול פני המנוחה יאירו"? והלא ידוע, אומר הרמב"ן, כי "כשאין בית המקדש קיים, הקרבנות בטלין מפני חרבנו, ואף הנרות בטלין".

ומתרץ ענין זה ה"חידושי הרי"ם" ואומר: הנה, שנינו בגמרא: "משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא? אמר רב חסדא אמר אבימי: תחת מחילות של היכל".

וכפי שמביא גם המדרש (במדבר רבה טו, י): "כשתרב בית המקדש נגנזה המנוחה, וזה אחד מחמשה דברים שנגנזו(ו): הארון והמנוחה והאש ורוח הקדש והכרובים. וכשישוב הקב"ה ברחמיו, ויבנה ביתו והיכלו, הוא מחזירן למקומן, לשמח את ירושלים".

לפי זה, מחדש ה"שפת אמת" ואומר, שבכל חנוכה – כמו שנעשה **נס** לחשמונאים (כאשר הדליקו את המנוחה שמונה ימים מפך אחד, שהיה בו כדי להדליק יום אחד) – כך בכל שנה ושנה, כאשר אנו מקימים את מצות חג החנוכה, ומדליקים את הנרות, הנה, על-ידי כך מתעורר אותו **נס**, ונדלקים בפועל ממש שלהבות המנוחה שנגנזה במעמקי האדמה במחילות ההיכל של בית המקדש, וכפי דבריו הקדושים: "בימים האלה (של חנוכה) שהיתה ההדלקה (בבית המקדש) אז על-פי הנס, גם עתה (=בחנוכה) היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת. וכעין (זה) אמרו אדוני אבי זקני מורי ורבי וצלה"ה (ה"חידושי הרי"ם") על גר מערבי: פיון שדולק **בנס**, דולק גם עתה (=בחנוכה) **בנס** במקום שנגנז כנ"ל".

וזהו שאמר הקב"ה לאהרן הפהן (במדבר ח, ב): "בהעלתך את הנרות...". ופרש רש"י: "שצריך להדליק את

המנוחה) עד שתהא השלהבת עולה מאליה". דהינו, שצריך להדליק את נרות החנוכה "עד שתהא השלהבת עולה מאליה" – עד שהשלהבת של המנוחה הגנוזה במחילות ההיכל תהא עולה מאליה בדרך נס... (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ"

אחד הדברים העמוקים בפרשתנו, פרשת "וישב", הוא שרש לידת מלכות בית דוד מיהודה ותמר. נפלאות הן דרכי ה', המסובב כל הסיבות, שבחר להוציא את מלכות בית דוד מיהודה ותמר דוקא בצורה שגראית **כמעשה של זנות**. וכבר פרש רש"י זצ"ל את מה שאמר יהודה: "צדקה (תמר) ממני" (לח, כו): "ממני – היא מעוברת. ורו"ל דרשו, שיצאה בת-קול ואמרה: ממני (=מהקב"ה) ומאתי יצאו הדברים. לפי שהיתה (תמר) צנועה בבית חמיה גזרתי שיצאו ממנה מלכים, ומשבט יהודה גזרתי להעמיד מלכים בישראל".

כדי לבאר ענין זה של לידת מלכות בית דוד ביתר שאת, נקדים להביא מה שמצאנו בלידת התאומים מיהודה ותמר (בראשית לח, כו): "ויהי בלדתה ויתן יד... ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו, ותאמר: מה פרצת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ". שכן, יש לתמוה, לאיזו תועלת ספרה לנו התורה הקדושה ענין זה של פרוץ, המתפרץ לצאת בשעת הלידה לפני אחיו?

יש לבאר עמק דברי חכמים אלו, על-פי דברי המקובלים, שבארו, מדוע סבב הקב"ה כן, שלידת המשיח תהיה דוקא בדרך עקלתון: דרך לוט ובנותיו שיצאה מהם רות המואביה, ודרך יהודה ותמר שהיה נראה **כמעשה זנות**, וכן מבצע ומרות המואביה, שהיה ספק גדול האם היתה רות מותרת לבוא בקהל? (שהרי כתוב בתורה: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'").

ולכאורה קשה הדבר, מדוע ירדה נשמתו של המשיח בדרך שגראית **כאיסור**? הרי טוב יותר שלידת המשיח תהיה בלי שום פקפוק ונדנדוד של איסור, גם למראית-עין! ותוצו חז"ל ואמרו, שנשמה גדולה יכולה לרדת לעולם הזה רק בדרך עקלתון, כפי שאומר האריז"ל (ליקוטי תורה איוב): "**החיצונים** (=כוחות היצר הרע), כדי שלא יעכבו ויקטרגו על הנשמה הזאת מלרדת לעולם. כפי שאומר האריז"ל (ליקוטי תורה איוב): "**החיצונים** (=כוחות הטומאה), כשיש נשמה יקרת-ערך ביניהם... הם גיוזנים על-ידה, ואינם מניחים (לה)... לצאת משם כלל... (וכל) פונתם לטמאה בכל הבא לידם, (כדי) שתשאר תמיד בידם... לכן, כשרואים איזה מקום פגום עד מאד, הם נותנים שם אותה נשמה, ומניחין (לה) לצאת, כדי שתתקלקל (שם יותר) ממה שהיתה, ותחזור אליהם יותר פגומה מבראשונה, כדי שתעמוד בידיהם ימים רבים..."

מביאור דבריו הקדושים של האריז"ל אנו למדים, שכאשר יש נשמה קדושה ויקרת-ערך בתוך כוחות הטומאה, הם גיוזנים ממנה, ואינם מרפים ממנה, כי היא חיונית. וכאשר היא צריכה לרדת מהשמים ארצה, מיד קמים השטן וכל כוחות הרשע עמו, ומקטרגים ועושים רעש גדול בשמים, כדי שנשמה יקרת-ערך זו לא תרד. אבל כשרואים כוחות רשע אלו שנשמה זו צריכה לרדת במקום "פגום" של זיווג אסור (כמו לוט ובנותיו, או יהודה ותמר פלתו), הם מניחים לה לרדת כדי שתתקלקל, וכך תחזור אליהם פגומה עוד יותר, ועל-ידי כך תהיה להם יותר אחיזה בנשמה זו.

ועל-כך שואל ה"שפתי כהן": מדוע עשה הקב"ה כן? מדוע אותן נשמות קדושות יורדות במקום שגראי, כביכול, פגום? ומשיב ועונה ה"שפתי כהן": אלא, כל זאת עשה ה', כדי שיבוא מלך המשיח בהיסח הדעת, ויסח השטן דעתו, ולא יקטרג המקטרג. שכן, דעת השטן היא שהמשיח לא יבוא בצורה כזאת, מזיווג אסור, אלא בדרך של קדושה, ולכן מרפה הוא מאותה נשמה קדושה, ומניחה כדי שתרד ארצה (במהרה בימינו, אמן). "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם"

לעת זקנתו, כבדה מאד שמיעתו של ה"חפץ חיים", והיה מתקשה ביותר להאזין לשיחת הבריות. פעם בקר אצלו רבי מאיר שפירא, ראש ישיבת "חכמי לובלין", והציע ל"חפץ חיים" לקבל עצתם של רופאים מומחים, שינתחו את אוזניו כדי לשפר את כשר השמיעה שלו. השיב לו ה"חפץ חיים" בחינה דק: כאשר האוזניים פתוחות, הן קולטות בודאי מידה לא מבוטלת של רכילות ולשון הרע. והנה, עורני ה' לעת זקנתי, שלא יהא בכוחי לשמוע לשון הרע על היהודים. כלום עלי לעשות פעולה מיוחדת, כדי לשמוע היטב מה שמדברים אנשים זה על זה...

שבת שלום וחסד אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פרשת השבוע: וישב (הנכה)

כניסת השבת: 16:05

ערב שבת יט' כסלו תשע"ד (22.11.13)

ציאת השבת: 17:15

הפטרה: "כה אמר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"שא נא" – ראשי תיבות "שור אריה, נשר, אדם"

מבואר בזהר הקדוש (ויקרא ד', יד') (מתורגם ללשון הקדש): "אמר ר' יצחק: כתוב 'בכור שורו הדר לו', יוסף, בגלל ששמר על אות ברית קדש ולא חטא עם אשת אדוניו, זכה להיות מרפכה למידת השור...".

וצריכים אנו לדעת, מהי כונת הזהר הקדוש, שיוסף זכה למידת השור במרפכה העליונה?

אומרים על כך חז"ל (ע"פ ה"חתם סופר", בשם רבי שמעון מאוסטרופולי): הנה, ידוע כי במרפכה העליונה שלפני כסא הכבוד יש ארבע תיבות (=מלאכים): בצורת אריה, שור, נשר ואדם. יוסף הצדיק מסמל את דמות השור במרפכה, כמו שכתוב: "וברצונם עקרו שור", וכן אמר עליו משה רבנו: "בכור שורו הדר לו".

והנה, לאחר פטירת יעקב אבינו, בקשו השבטים מיוסף שימחל להם על שמכרו אותו למצרים, ואמרו לו: "אביך צוה לפני מותו...אנא שא נא פשע אחיך". ורמזו לו, ליוסף: הלא מה שזכית להיות מרפכה למידת השור הוא בגלל שעמדת בנסיון עם אשת אדוניך, ולכן סלח לנו על שמכרנו אותך לעבד. ואם לא תסלח – לא תוכל להיות סמל דמות השור שבמרפכה, ולכן אמרו לו: "אנא" – ראשי תיבות "אריה, נשר, אדם" – שאם תנקום בנו יחסר סמל השור במרפכה. ולכן אנו מבקשים ממך: "שא נא" – תמחול לנו, שהרי הכל היה מן השמים בהשגחה פרטית, מאת ה' יתברך. ועל-ידי כך (שתסלח לנו) תהיה המרפכה בשלמות, כנרמז במלים "שא נא" – ראשי תיבות "שור אריה, נשר, אדם".

(בענין זה שואל ה"חתם סופר", איפה מצינו שיעקב אבינו צוה את יוסף לפני מותו "אנא שא נא פשע אחיך", דהינו שישמור על שלימות המרפכה? ומשיב, שענין זה רמוז בפרשת "ויחי", בפסוק: "ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלון...". והנה, ארבע התיבות "אל שדי נראה אלי" הן ראשי תיבות של "אריה, שור, נשר, אדם", שם רמז יעקב ליוסף שישמור על שלמות המרפכה העליונה).

"יהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו"

על הכתוב, "ויפשיטו את יוסף את כתנתו", שואלים המפרשים, מדוע מדגישה התורה ענין זה, שהשבטים הפשיטו את כתנת הפסים?

אומר על-כך "כסא הרחמים" פירוש נפלא: השבטים הקדושים חשבו שיוסף הצדיק הוא ניצוץ נפש אדם הראשון. ומאחר ולאדם הראשון, לפני שחטא, היו כתנות אור, שהיה רואה וצופה באור זה מסוף העולם ועד סופו, הפשיטו מיוסף את כתונתו, את כתנת הפסים, כדי שישאר עם כתנות עור (=ערום).

ומוסיף ואומר "כסא הרחמים", שמאחר ואדם הראשון חטא בעץ הדעת, ולא קבל ארבע מיתות בית דין, רצו השבטים לעשות ליוסף, ניצוץ אדם הראשון, את ארבע המיתות – סקילה, שריפה, הרג וחנק – כדי שיכפר על חטאו. והנה, כאשר הפשיטו השבטים את יוסף מכתונתו, נאבק עמו יוסף, ולא הניח להם להפשיטו. אולם, לבסוף חתכו האחים בחזק-יד את כתונתו בסכין, ונחתך בשרו של יוסף וזב דם, ונעשה לו דין הרג. וכאשר סתמו את פיו בחתיכת בגד, כדי שלא ישמעו את קולו עוברי דרכים, נעשה לו דין חנק. ולאחר מכן, השליכו אותו אל הבור, ורגמו אותו באבנים, כדי שיהיה לו דין סקילה. והבור, כפי שכתוב, אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים היו בו – כדי שיהיה לו דין שריפה, כמו שאמרו חז"ל, שמי שנתחבב שריפה – נחש נושך אותו (סוטה ח').

ומהיכן יש לנו ראיה שכך היתה כוננתם של השבטים – לתקן ליוסף ארבע מיתות בית דין? את זאת אנו מוצאים בכתוב: "ויקחהו וישלכו אתו הברה". שכן, הנה "וישלכו" עם הפוללל גמטריה של ראשי התיבות סקילה, שריפה, הרג, חנק (373).

כתב ה'מגן אברהם' (או"ח סימן תרע'): "נוהגין הנערים העניים לסובב בחנוכה על הפתחים". וכבר הרבו המפרשים לתת טעם לשבח לצדקה זו, שנותנים בחג החנוכה, כל אחד ואחד לפי דרכו בקדש. בספר הקדוש "אור לשמים" כתוב טעם נפלא בדרך הרמז, על המנהג להרבות בצדקה בחנוכה, וזאת על-פי מחלוקת חז"ל בגמרא, האם צריך להניח את נרות החנוכה בצד ימין, או בצד שמאל של הדלת? וכפי שכתוב בגמרא (שבת כב'): "אמר רבה: נר חנוכה, מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח (הדלת), והיא מנח ליה? (=והיכן מניח את הנר?) רב אחא...אמר: מימין. רב שמואל...אמר: משמאל. והלכתא(=ונפסק להלכה) - משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל, ומזוזה מימין".

והנה, אומר ה'אור לשמים', בא וראה, ש'מזוזה ימין' הם ראשי תיבות "מי", ואילו "חנוכה שמאל" הם ראשי תיבות "חש", ושניהם ביחד ("מזוזה ימין חנוכה שמאל") הם ראשי תיבות "משיח".

אולם, אומר ה'אור לשמים', יש ריחוק בין מזוזה ימין לבין חנוכה שמאל, כיון שזו בצד ימין של הפתח, וזו בצד שמאל של הפתח, ומכיון שכך, עומדות אותיות משיח - "מי" ו"חש" - רחוקות זו מזו.

ולכן, מנהג ישראל הוא, שבחנוכה העניים סובבים על הפתחים, פי אמרו חז"ל (ב"ב י'): "גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה". וכאשר העני עומד בפתח, ובעל הבית נותן לו צדקה, מתקרב הימין ומתחבר לשמאל, ומתחברות האותיות "מי" ו"חש" למשיח. זהו, אם כן, הטעם למנהג להרבות בצדקה בחנוכה. שכן, היא מקרבת את הגאולה - את בואו של משיח צדקנו.

לסיום, הורונו חכמינו ז"ל כולל גדול: "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא" (=אין דבר שאינו מרומז בתורה). לכן, גם הטעם למצות צדקה בחנוכה רמזו בתורה הקדושה: שכן, אותיות חנוכה מופיעות בפסוקים בהם מצוה התורה על הצדקה (דברים טו', טז'): "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל... ורעה עיניך באחייך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יהוה ויהי בך חטא. נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך אלהיך". (בפסיונות, כל אות שמינית מהמלה "באחייך", מתקבלת המלה "חנוכה". רמז לכך שבשמונת ימי החנוכה מצוה להרבות בצדקה לאחינו בני ישראל).

אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר הי אתו"

בימי הגאון מוילנא זצ"ל היה איש אחד, שהראה ועשה דברים נפלאים והגיד עתידות. באו ושאלו את הגאון אודותיו. אמר להם הגאון שיתבוננו אחריו - אם הוא אוהו בידו חפץ או משהו דומה, אז אין זה, אלא כישוף, כמו שנאמר בזקני מדון: "ויילכו זקני... מדון וקסמים בידם". בדקו אחר האיש הנ"ל, ומצאו שהחזיק בידו מקל. נטלו ממנו את המקל, ויותר לא יכול היה לעשות כלום. על-פי מאורע זה, ניתן לפרש את הפסוק: "אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר הי אתו" - שהרי גם במצרים היו בקיאים במעשי כישוף וקסמים. ולכן חשב שר בית הסהר שיוסף מכשף הוא. אך כשראה שאין "מאומה בידו" (שאין לו שום חפץ-כישוף ביד) - הבין ש"הי אתו", והוא הנותן לו כח לעשות דברים נפלאים.

"ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי"

על נסיונו של יוסף (כאשר בקשה אשת אדוניו שישכב עמה), אמרים חז"ל, שצערו של יוסף היה גדול יותר מצער יצחק בעקידה. שכן, אותה מרשעת היתה מסיתה אותו בדברי נעם, ובכל יום ויום היתה מתלבשת בגדים נאים, האחד יותר נאה מהשני, וזה שלבשה בבקר לא לבשה בצהריים, וזה שלבשה בצהריים לא לבשה בערב, והיתה מושכת אותו הרבה כדי שישא עיניו אליה. וכך היתה נוהגת הרבה זמן, עד שחלתה ונפלה למשכב. והנה, כאשר באו חברותיה המצריות לבקרה, ושאלו אותה: מה חסר לך שאת כל-כך עצובה וחולנית? הביאה להם את אתרוגים וחלקה לכל אחת מהן סכין של כסף כדי לקלף את האתרוג בידיהן. כאשר החלו המצריות לקלף את האתרוגים, מיד קראה ליוסף שיעמוד לפניו, כדי להראות את יופיו. כאשר נצב יוסף לפני אותן המצריות, היו הן כל-כך מוקסמות מיופיו עד שחתכו את ידיהן בסכין, והיו מוצפות בדם, ולא חשו בכך כלל. אמרה להם אשת פוטיפר: אתן לרגע קט הסתפלתן בו, ונטרפה דעתכן עליכן, מה אגיד אני, שהוא שרוי בביתי כל-כך הרבה זמן, והוא אדיש אליו ומיחסו זה אני חולה... (מעם לויעז) שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!